

**Amnestyn Suomen osaston puheenvuoro
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasosen
koolle kutsumassa sateenkaarijärjestöjen
pyöreässä pöydässä 27.5.2026.**

Tilaisuudessa esitettyä puheenvuoroa on muokattu siten, että se on osoitettu myös ministeri Grahn-Laasosta sijaistavalle sosiaaliturvaministeri Karoliina Partaselle, joka otti tehtävän vastaan 16.6.2026.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A
00100 Helsinki
P: 09 8562 0600
E: amnesty@amnesty.fi
W: amnesty.fi

Sateenkaarioikeuksien puolesta, vihaa ja syrjintää vastaan

Amnestyn puolesta haluan kiittää ministeri Grahn-Laasosta ja viranhaltijoita siitä, että olette YK:ssa, EU:ssa ja Pohjoismaisessa ministerineuvostossa puolustaneet sateenkaarioikeuksia näinä vaikeina aikoina.

Ministeri Partasta haluamme onnitella tehtävästään, jossa hän voi merkittävästi vaikuttaa sateenkaarioikeuksien vahvistamiseen.

Sillä puolustaminen ei riitä, tarvitaan vahvistavia toimenpiteitä. Ja me tiedämme, mitä tehokkaat toimenpiteet ovat.

Kaikkia paikalla olevia sateenkaarijärjestöjä haluan kiittää siitä, että ette ole pelkästään puolustaneet kaikille kuuluvia ihmisoikeuksia, vaan olette vaikuttavalla tavalla edistäneet sateenkaarioikeuksia näinä vaikeina aikoina. Tämän hallituksen aikana olette laatineet menestyksekkäitä kansalaisaloitteita, kampanjoineet, laatineet raportteja ja vaatineet toimia, joilla sateenkaarioikeuksia vahvistetaan.

Olette osoittaneet rohkeutta ja peräänantamattomuutta aikana, jolloin sateenkaarioikeuksien vahvistamisen vaatimus asettaa teidät alttiiksi maalittamiselle, vihapuheelle, syrjinnälle, ja väkivallan uhalle.

Maailman ihmisoikeustilannetta vuonna 2025 luotaavassa vuosiraportissaan Amnesty kertoi lisääntyneistä hyökkäyksistä esimerkiksi siirtolaisten, pakolaisten, naisten ja tyttöjen, sateenkaari-ihmisten ja eri vähemmistöjen oikeuksia vastaan.

Muutosvoimille on tässä monikriisissä ajassa valtava tarve. Ja te olette olleet se voima.

Olemme yhdessä perustelleet miksi erillinen, riittävästi resursoitu sateenkaaripoliittinen ohjelma on välttämätön. Sitä ei voi suunnitella – eikä toteuttaa – ilman sateenkaarijärjestöjä.

Ja siihen järjestöt ovat valmiita: emme ole kitsaita asiantuntemuksemme suhteen, vaan jaamme osaamistamme avokätisesti.

Samaan aikaan järjestöresursseja on leikattu. Tulevat leikkaukset uhkaavat kaventaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia merkittävästi. Ja kun kansalaisyhteiskunnan tila kapenee, autoritaariset toimintatavat valtaavat vapautuneen tilan.

Amnesty ei voi vastaanottaa valtiolta rahaa, ei STEA:lta eikä ministeriöiltä, joten emme nosta tätä asiaa pöydälle oman järjestömme etua ajatellen. Rahoitusleikkauksissa on kyse koko kansalaisyhteiskunnan toimintatilan kaventamisesta.

Näin ei voi jatkua. Tulevassa sateenkaaripoliittisessa toimintaohjelmassa rahoituksen tasoa on nostettava, jotta työ oikeudenmukaisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan Suomen – ja maailman – puolesta on mahdollista.

Järjestöt tarvitsevat rahaa, jotta niillä on jatkossakin mahdollisuus jakaa asiantuntemustaan ja kehittää monialaista osaamistaan.

On esitetty, että sateenkaarijärjestöjen tulisi kääntyä yritysten puoleen rahoituksensa turvaamiseksi. Tämä on lyhytnäköinen ehdotus. Useimmiten yritykset tukevat järjestöjä hyötyäkseen ”yhteistyöstä”. Yrityslahjoitusten varassa toimiminen altistaa järjestöt vaikuttamisyriyksille, pahimmillaan pinkkipesulle. Yritysten hyväntekeväisyyteen perustuva rahoitusmalli on myös epävarma. Lahjoitukseen perustuva rahoitus pohja vaatii onnistuakseen ammattimaista varainhankintaosaamista, jollaisen ostamiseen harvalla järjestöllä on varaa.

Hyvä ministeri, te olette myös sosiaaliturvaministeri.

Petteri Orpon hallituksen aikana on toteutettu lukuisia sosiaaliturvaleikkauksia, jotka koskettavat myös sateenkaari-ihmisiä.

Asunnottomuus on lähtenyt kasvuun. Kansainvälisistä tutkimuksista tiedetään, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluminen on asunnottomuudelle altistava tekijä. Arviolta joka viides sateenkaari-ihminen kokee elämänsä aikana asunnottomuutta. Suomessa ensimmäisen sateenkaari-ihmisten asunnottomuuteen ja asumishaasteisiin liittyvän kyselytutkimuksen toteutti Sateenkaari-ikkuna ry vuonna 2024. Kyselyyn vastanneista 23 % kertoi joutuvansa piilottamaan sateenkaarevan identiteettinsä nykyisessä asuinpaikassaan ja 12 % kertoi kokevansa syrjintää sateenkaarevan identiteettinsä vuoksi. Vastauksissa kerrottiin myös häiritsevää tai turvattomasta lähiympäristöstä varsinaisen kodin ulkopuolella. Noin joka neljäs oli kohdannut syrjintää etsiessään asuntoa. Joka kolmas vastaaja kertoi kohdanneensa syrjintää palveluissa ja 44 % koki, että palveluissa voi jokseenkin olla oma itsensä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset sattuvat eniten niihin ihmisiin, joiden toimeentulo on epävarmaa tai riittämätöntä. Heidän joukossaan on myös sateenkaariryhmiin kuuluvia.

Joissakin maissa sateenkaarijärjestöt toimivat aseellisen konfliktin keskellä, kansanmurhan keskellä, sateenkaarivihamielisen hallituksen vainon alla. Tulevassa hallitusohjelmassa on sitouduttava rahoittamaan työtä, joka tukee näitä sateenkaarijärjestöjä. Alueellisten kattojärjestöjen kuten ILGA Europan tai PAN Africa ILGA:n tukeminen on tärkeää, sillä ne voivat toimia kansallisia järjestöjä avoimemmin sateenkaarioikeuksiin liittyvän poliittisen tilan tai lainsäädännön kaventuessa.

Suomi on edelleen yksi maailman rikkaimmista maista. Meillä on varaa olla oikeudenmukaisia. Säästöjä ei tule toteuttaa perus- ja ihmisoikeuksien kustannuksella.

Puheenvuoron piti:

Pia Puu Oksanen, sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuvan syrjinnän asiantuntija
Amnesty International Suomen osasto